

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Hana Verešová

**ZÁVISLOSTI DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU NA
TECHNICKÝCH VYMOŽENOSTECH**

Olomouc 2018

Vedoucí práce: doc. PhDr. Irena Plevová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury. Souhlasím, aby tato práce byla uložena na Univerzitě Palackého v Olomouci v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne 20. 4. 2018

.....

Podpis

Poděkování

Mé poděkování patří všem, díky kterým tato bakalářská práce vznikla, respondentům, kteří věnovali čas vyplnění mého dotazníku a především paní doc. PhDr. Ireně Plevové, Ph.D., za její odborné rady a vedení.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1. Dítě předškolního věku	6
1.1. Charakteristika předškolního věku	6
1.2. Vývoj dítěte předškolního věku	6
1.3. Potřeby dětí předškolního věku	8
1.4. Trávení volného času dětmi předškolního věku	10
2. Technika v životě dítěte	12
2.1. Vliv počítačů a internetu na vývoj dítěte	14
3. Závislost	16
3.1. Druhy závislostí	16
3.2. Technologické závislosti, netolismus	17
4. Výzkumná část	20
Provedení dotazníkového šetření	25
5. Výsledky výzkumného šetření	26
Shrnutí	45
Závěr	46
Seznam literatury	47
Seznam grafů	50
Seznam tabulek.....	51
Přílohy	52

ÚVOD

Chytré mobilní telefony, televize, počítače, tablety – moderní technologie, které jsou dnes samozřejmostí téměř každé domácnosti. Děti, které tyto technologické vymoženosti poměrně hodně ovládají již v nízkém věku, přibývá. Je samozřejmé, že by děti měly mít povědomí o těchto prostředcích, protože se s nimi budou setkávat po celý život a budou je ovlivňovat v každodenních činnostech. Je ale správné, že již předškolní dítě umí používat telefon na „brouzdání“ po internetu a samo si zapnout hru? Je to správné trávení mimoškolního času, kterého je v životě dětí, kteří navštěvují mateřskou školu, i tak dost málo? Neměli by rodiče raději trávit s dětmi po příchodu z MŠ čas jinak, například komunikací, hrou venku nebo společným tvořením? Jak je na tom populace dětí předškolního věku se závislostním chováním směřovaným k těmto moderním vymoženostem? Na tyto a další otázky, které se týkají tohoto problému, jsem se snažila najít odpovědi a zaznamenat je v této bakalářské práci.

Bakalářská práce je koncipována na dvě části – teoretickou a výzkumnou. V první kapitole teoretické části se zabývám charakteristickými rysy dětí předškolního věku, vývojem dítěte, a tím, jak by podle odborníků mělo takové dítě ideálně trávit čas po příchodu z MŠ.

V druhé kapitole se zabývám technikou v životě dítěte a jejím vlivem na vývoj dětí, ať už pozitivní nebo negativní.

V třetí kapitole se zabývám závislostí. Definuji samotný pojem „závislost“, uvádím v ní některé druhy a rozdělení závislostí. Také se zde zaměřuji na projevy v chování závislého člověka.

Následně v praktické části pomocí dotazníku zjišťuji, nakolik děti předškolního věku využívají technologie – respektive nakolik jim to jejich rodiče umožňují, dovolují a dávají jim je k dispozici. Také zjišťuji, jestli, a jak moc se u dětí předškolního věku projevují znaky závislostí.

Cílem práce je zjistit, jestli jsou děti předškolního věku na moderních technologiích závislí, případně jak se jejich závislost projevuje, kolik u nich denně tráví času a také do jaké míry je zná a umí používat.

1. Dítě předškolního věku

1.1. Charakteristika předškolního věku

Předškolní období bývá zpravidla definováno jako věk od 3 do 6 let, potažmo do věku vstupu do základní školy. Dnes je systém předškolního vzdělávání upraven i pro děti od 2 let (Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, 2017).

„Za předškolní období se tradičně počítá věk mezi 3 a 6 lety, v některých teoretických systémech je považováno za předškolní dítě ve věku 2–5 let. Konec období však není definován věkem, ale sociálně – nástupem dítěte do školy. V tomto období dochází k zpomalení a harmonizaci vývoje, individuální osobnost dítěte se stává zřetelnější.“ (Thorová, 2015, s. 381).

„Každá lidská bytost je jedinečná, tedy i každé dítě je jiné a hraje si a učí se svým specifickým způsobem.“ (Krejčířová, Kargerová, Syslová, 2015, s. 22).

1.2. Vývoj dítěte předškolního věku

Dle vývojové psychologie je předškolní věk velmi důležitá, svébytná a samostatná vývojová epocha v životě dítěte a velmi ho ovlivňuje i v dalším životě. Dítě v tomto období vyspívá tělesně, pohybově, intelektově, citově i společensky. Dítě přijímá kulturní nároky, učí se slušnému chování, vytváří se prosociální vlastnosti (souhra, spolupráce, soucit, přátelství). Dítě v předškolním věku se velmi rychle učí. Navíc v tomto věku dítě nejlépe zvládá přijímat odlišnosti a zvláštnosti ostatních – proto je důležité v tomto věku děti učit, že jsme každý jiný, každý máme jiné zájmy. Dítě se také učí se držet a užívat různé nástroje denní potřeby, vyvíjí se zraková a sluchová percepce. Díky básničkám a říkadlům se vyvíjí i řeč a celková komunikace (Matějček, 2005).

Předškolní děti potřebují díky své živosti spoustu aktivit. Obvykle velmi dobře komunikují, navazují kontakt s dospělými i ostatními dětmi. Tato přátelství jsou ovšem nestálá. Stejně tak zájmy dětí předškolního věku jsou nestálá a mají přelétavý charakter. Dítě toho chce vyzkoušet co nejvíce za co nejkratší dobu. I tak se ale chtějí zapojovat do prací v domácnosti, zkoušet nové věci, dožadují se pozornosti a společných činností (Thorová, 2015).

Vývoj zrakové a sluchové percepcce

Na počátku předškolního období dítě **zrakem** rozlišuje barvy, a základní geometrické tvary. Vnímání je celostní, dítě nerozlišuje detaily. Dochází k rychlému rozvoji zrakové analýzy a syntézy i zrakové paměti. Kolem čtvrtého roku dítě sice pozná opačné směry tvarů, ale stále běžně dochází k záměnám směru, převážně levé a pravé strany. Asi v pěti letech dítě rozezná i některé odstíny barev, v pěti a půl roku by již nemělo docházet k záměně směru na ploše a k rozlišování reverzních figur. Největší pokrok ve kvalitě zrakového vnímání můžeme zaznamenat mezi šestým a sedmým rokem. U **sluchového** vnímání by už dítě mezi čtvrtým a pátým rokem mělo rozdělit větu na slova. Po pátém roce dítě začíná rozeznávat první hlásku ve slově, následně poslední hlásku, a nakonec slovo na hlásky rozdělit. Nejsložitější je pro dítě určit hlásku uprostřed slova. Po šestém roce by mělo dítě poznat rozdíl mezi krátkou a dlouhou samohláskou a tvrdou a měkkou slabikou (srov. Šmelová a kol., 2016; Thorová, 2015).

Vývoj sociálních a emocionálních dovedností

Obecně v předškolním věku mizí dětský egocentrismus, uplatňuje se **prosociální** chování. Kolem třetího roku života mizí vizuální egocentrismus, dítě si začíná uvědomovat, že jeho názory mohou být správné i nesprávné, začíná si uvědomovat, že přemýšlí, uvědomuje si přání i pocity druhých lidí. Později si uvědomuje, jaké chování je špatné a jaké dobré. Stále neumí na sto procent rozlišit nesprávnou domněnku a záměrné lhaní. Po **emotivní** stránce si začíná uvědomovat své vlastní emoce. Díky svědomí, které si dítě začíná uvědomovat, dochází k seberegulaci a usměrňování chování. I tak je ale kontrola emocí stále slabší, dítě bývá tvrdohlavé a náladové. Dítě zatím špatně odhaduje hranice, do kterých je jeho chování přípustné. Mívá přecitlivělé reakce v případě neúspěchu (Thorová, 2015).

Vývoj kognitivních dovedností

V celém období předškolního věku se dítě učí hlavně **smysly**. Neprovádí ještě myšlenkové operace, tudíž se myšlení nazývá předoperační, názorné, prelogické. Zpočátku se dítě řídí hlavně vzhledem předmětů. Zajímá ho převážně tvar, velikost barva. Později předměty řadí dle těchto vlastností, kritériem třídění se stává i směrovost. Dítě se učí užívat pojmy, ale přesto se učí mechanicky a spontánně. Nedokáže příliš

využívat abstraktních pojmů, počítá zhruba deset předmětů (srov. Šulová, 2004; Thorová, 2013).

Tělesný a motorický vývoj

U dětí předškolního věku se vytrácí dětská baculatost, dítě se vyťahuje do výšky, rostou dlouhé kosti a narůstá svalová hmota. Nejsou příliš patrné rozdíly mezi chlapci a děvčaty. Dochází také ke stádiu první vytáhlosti, dítě přibývá na váze. Okolo šestého roku dochází k osifikaci zápěstí (lepší koordinace jemné motoriky, důležitý předpoklad pro nácvik psaní a psaní samotné). Mezi pátým a sedmým rokem dochází k postupné výměně chrupu. **Hrubá motorika** se též vyvíjí, pohyby dítěte jsou koordinovanější, jistější. Díky schopnosti naučit se složitější pohyby, je schopno se naučit základy různých sportovních aktivit, avšak dokonalému zvládnutí techniky zabraňuje omezená schopnost zvládat rovnováhu, tělesné proporce i těžší ovládnutí vlastních pohybů. V oblasti **jemné motoriky** se dítě učí používat předměty denní potřeby, koordinovat ruku s okem, manipulovat s různými nástroji. Mezi třetím a čtvrtým rokem dochází k vyhraněnosti jedné ruky, zhruba v pěti letech by mělo dítě mít již vybranou dominantní ruku (srov. Šmelová, Fasnerová, Petrová a kol., 2013; Thorová 2015).

1.3. Potřeby dětí předškolního věku

Jedinec, ať už dítě nebo dospělý, potřebuje uspokojit své potřeby, aby mohlo docházet k jeho zdravému vývoji. Při dlouhodobém neuspokojování potřeb dochází k deprivaci, při neuspokojování základních vývojových potřeb u dětí, k trvalým a nezvratným následkům.

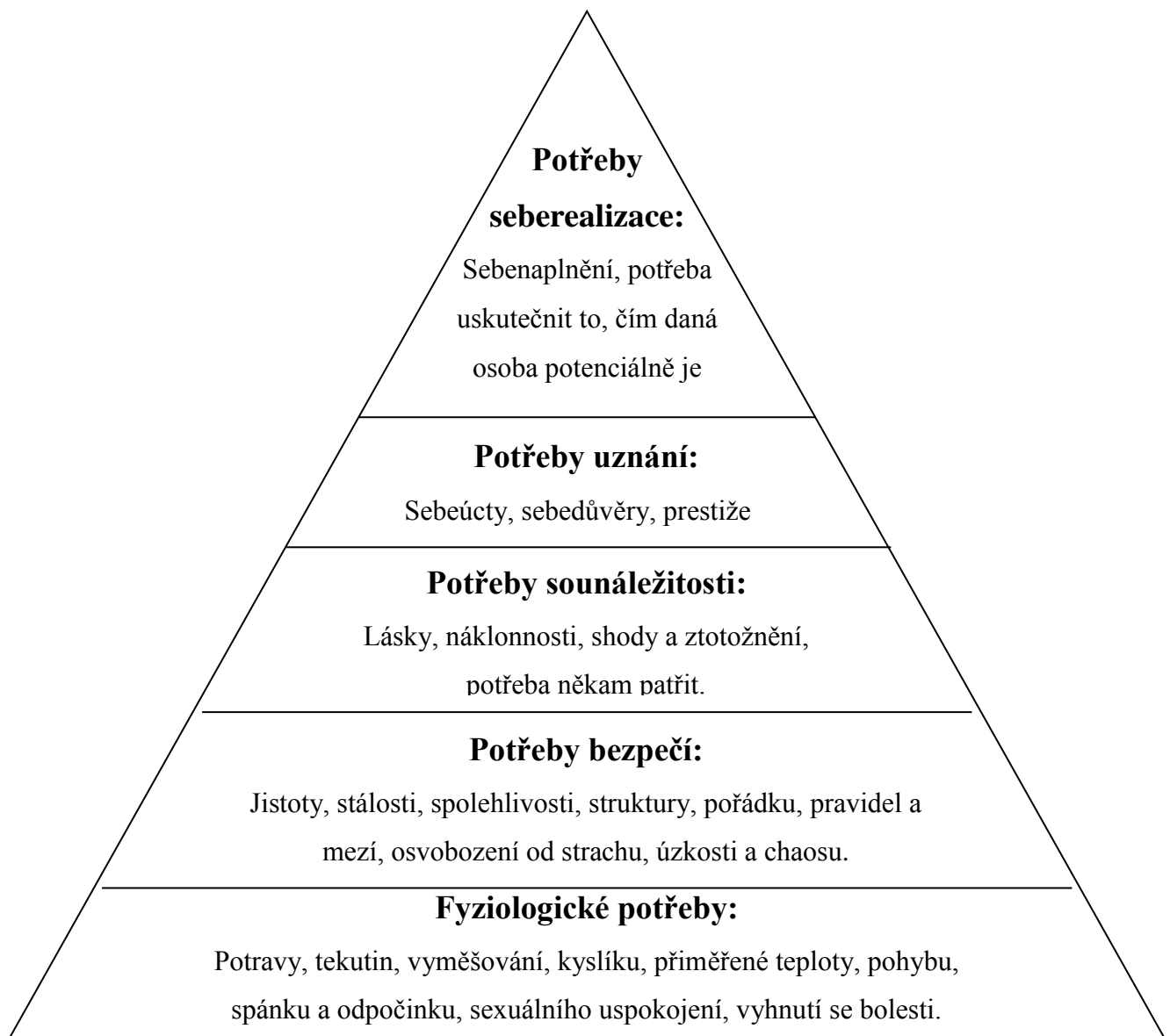
Dělení potřeb dle Matějčka (1994)

- Potřeba určitého množství, proměnlivosti a kvality vnějších podnětů.
- Potřeba určité stálosti, řádu a smyslu v podnětech, tj. smysluplného světa.
- Potřeba prvotních emocionálních a sociálních vztahů, tj. vztahů k osobě matky a k osobám dalších primárních vychovatelů.

- Potřeba společenského uplatnění a společenské hodnoty, z jejíhož uspokojení vychází zdravé uvědomění vlastního já, vlastní identity.
- Potřeba otevřené budoucnosti nebo životní perspektivy.

Dělení potřeb dle Maslowa

Obr. 1: Maslowova pyramida potřeb

(Krejčová, Kargerová, Syslová, 2015).

1.4. Trávení volného času dětmi předškolního věku

„Volný čas je dnes významnou oblastí života a výchovy, časem očekávání rizik. Mimořádný význam má pro děti a mládež, nejmladší a perspektivní součást společnosti, která spolu s generacemi dospělých a za jejich aktivního podílu zajišťuje jak kontinuitu, tak také nezbytnou inovaci dalšího vývoje.“ (Hofbauer, 2004, s. 9).

Definovat **volný čas** lze jako *„Čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).“ (Průcha, Walterová, Mareš, 1995, s. 255).*

Obecně vzato, k prvnímu vedení dětí k trávení volného času, dochází k rodině, později ve škole a třeba i v práci. V různých prostředích dochází k různému pojetí volného času a porůznu utváří osobnost jedince i jeho vztah k volnočasovým aktivitám. Pro dítě a jeho harmonický vývoj je třeba, aby se tato různá pojetí trávení volného času prolínala nebo alespoň doplňovala, ale rozhodně ne mýjela nebo si navzájem překážela (Hofbauer, 2004).

Historický vývoj

Volný čas a jeho trávení se mění se změnami ve společnosti. Historické pojetí volného času od druhé světové války můžeme rozdělit na tři etapy. **První etapu** můžeme datovat na 50. – 60. léta 20. století. V této době byla hlavní náplní dne a života práce. Volnočasové aktivity tedy zahrnovaly hlavně odpočinek, rekreaci, procházky, pobyt venku. V **druhé etapě**, tj. 70. – 80. letech už pojem volný čas neslouží jen k odpočinku, ale i ke kulturnímu vyžití, zábavě, dochází ke vzniku zájmových kroužků pro děti, vznikají také různé zájmové kluby. V **dnešní společnosti**, kterou situujeme od 90. let dále, se do popředí dostává otázka kultivace člověka. Dnešní společnost se stále ještě vyvíjí a stejně tak i pohled na dnešní trávení volného času. Lidé se zatím snaží přizpůsobit jevům, které do soudobé éry patří (Němec a kol., 2002).

Hra a přátelství v životě dítěte

„Forma činností, která se liší od práce i od učení. Člověk se hrou zabývá po celý život, avšak v předškolním věku má specifické postavení – je vůdčím typem činností. Hra má řadu aspektů: aspekt poznávací, procvičovací, emocionální, pohybový, motivační,

tvůrčivostní, fantazijní sociální, rekreační diagnostický, terapeutický. Zahrnuje činnosti jednotlivce, dvojice, malé skupiny i velké skupiny. Existují hry, k jejichž provozování jsou nutné speciální pomůcky (hračky, herní pomůcky, sportovní náčiní, nástroje, přístroje). Většina her má podobu sociální interakce s explicitně formulovanými pravidly (danými dohodou aktérů nebo společenskými konvencemi). Ve hře se mnoho pozornosti věnuje jejímu průběhu (hry s převahou spolupráce, s převahou soutěžení). Výchozí situace, průběh a výsledky některých her lze formalizovat a rozhodování aktérů exaktně studovat. Těmito otázkami se zabývá speciální matematická disciplína – teorie her.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 1995, s. 78).

Předškolní věk bývá označován jako **období hry**. To, protože dítě předškolního věku se hře věnuje převážnou část dne. Hra pro dítě znamená zábavu, prostřednictvím hry se učí, uspokojuje své potřeby, touhy, zdokonaluje i své schopnosti a dovednosti. Vychází z potřeb dítěte, nesmí být nucená, protože tím ztrácí svou nejdůležitější vlastnost – spontánnost. Dítě do hry promítá samo sebe, své poznatky, zájmy, schopnosti, postoje, ovšem hru si upravuje podle svého. Hra zároveň podporuje jeho psychickou rovnováhu (srov. Šmelová, 2015; Suchánková, 2014).

Hra je taktéž důležitým činitelem socializace. Můžeme v ní pozorovat práci i učení, je pro dítě motivací. Pomocí hry můžeme sledovat všechny zvláštnosti dětské psychiky. Slouží k uvolnění napětí, odreagování, řešení konfliktů. U dětí se objevují hry volné i s pravidly. Dítě se učí spolupráci s ostatními dětmi i respektu a dodržování domluvených pravidel. Jak již bylo zmíněno, dítě bere zatím i práci jako hru, to se ovšem se zvyšujícím se věkem mění. Okolo šestého roku dítě začíná chápat rozdíl mezi prací a hrou, dožaduje se skutečných pracovních činností, které pro něj prozatím znamenají zábavu (Šimíčková – Čížková, 2003).

Dle Matějčka v **přátelství** „jde nepochybně o mezilidský vztah, který má pro vývoj lidského jedince i pro vývoj lidské společnosti prvořadou důležitost. Je to vztah, který překonává osobní sobectví (ba i sobectví „rodinné“), zbavuje kontakty agresivity, obohacuje lidský život.“ (Matějček, 2005, s. 167).

Dětská skupina je taktéž důležitým činitelem v rozvoji sociálního učení, komunikace s druhými dětmi, k učení se řešit problémy. Dítě si osvojuje znalosti

chování v určitých situacích. Dětské skupiny by měly být co nejvíce přirozené (neměly by být vyčleněny děti jiného etnika, děti s postižením apod.) (Průcha, Kořátková, 2013).

2. Technika v životě dítěte

„V současnosti je pro značnou část předškolních dětí oblíbená hra s tabletem/mobilním telefonem. V tomto případě musí rodiče omezovat dobu, po kterou má dítě tablet k dispozici. Jestliže si rodiče stěžují, že je dítě na mobilu/tabletu závislé, vypovídají sami o sobě. Nejde o to, že bychom měli tyto vymoženosti odmítat, ale přemíra času, které s nimi dítě tráví, nedovoluje věnovat s dalším aktivitám.“ (Mertin, 2016, s. 38).

Již roku 2004 vlastnil mobilní telefon každý občan ČR (děti nevyjímaje). Počátkem 21. století se začaly využívat počítače i na základních školách, začaly se zřizovat speciální počítačové učebny, vznikly zájmové kroužky. Děti se s počítači začaly setkat v běžném životě, ve školách, družinách, ale i doma. V předškolním věku se doporučuje počítač používat pouze k hrám, a to jen a pár minut denně. Vyhledávání na internetu je vhodné až pro děti školního věku (Hofbauer, 2004).

Jelikož se dítě učí observací (nápodobou), hrozí u dětí, které sledují násilné filmy či hrají násilné počítačové hry, rozvoj násilného chování. Dokonce i rodiny se odlišují časem tráveným u televize – jiné názory a pohledy na svět si bude utvářet dítě, které u televize prosedí většinu dne a jiné dítě, které vyrůstá v rodině, kde televize třeba ani v domácnosti není. Dnes je bohužel sledování televize častým fenoménem (Průcha, Kořátková, 2013).

V současné době je mediální svět pro děti velmi lákavý – nabízí spoustu zajímavých podnětů, které většinou dobře reagují na požadavky dítěte. Dítě je schopno u televize vydržet i hodiny, protože podněty se často mění, přestože jinak tak dlouho pozornost není schopno udržet. To samé platí i o počítačových hrách – když dítě zjistí, jak hra funguje, vydrží ji hrát dost dlouhou dobu. Přestože média často skrývají různá nebezpečí (agresivní chování, hrozby internetu, pasivita, ...), musíme vyzdvihnout i jeho pozitivní stránky – dítě se jejich prostřednictvím může dozvědět spoustu důležitých informací, pozitivních příkladů a názorů, ale může získat i spoustu nových znalostí. Důležitým faktorem je i zmiňovaný odpočinek a relaxace. I přes to všechno je důležité, aby rodiče dětem stanovili přiměřený čas strávený u těchto médií. Také je

důležité dítě chránit před zmiňovanými nepříznivými vlivy. I tak ale dítě, po dostání se do širší vrstvy společnosti (MŠ, ZŠ, parta), může přijít do kontaktu i s tím, co rodiče shledávají jako nežádoucí. Z tohoto důvodu je třeba dítě vést k zodpovědnosti za své činy, chování i rozhodnutí (Mertin, Gillernová, 2015).

Jak již bylo uvedeno, televize je běžnou součástí téměř každé domácnosti. Navíc dnes přebrala funkci „zvukové kulisy“, takže je puštěna téměř pořád. Je v podstatě nemožné zajisti, aby bylo dítě ušetřeno vlivu médií. Když se s nimi neseťká doma, setká se s nimi například ve škole nebo zprostředkovaně od vrstevníků (Mertin, Gillernová, 2015).

Musíme také dbát na rozvoj všech oblastí. Nelze dítěti jen pouštět televizi s tím, že ho „učí komunikace“. Je důležité dětem i číst, seznamovat je s tištěným textem, podněcovat ho v komunikaci a rozvíjet jeho řečové kompetence. Čím dříve v dětech budeme probouzet zájem o čtení knih nebo jiné aktivity, tím lépe se bude později schopno orientovat i ve světě médií a získávání informací. Dokonce i RVP PV řadí nadužívání médií a techniky do rizik spojených s rozvojem jazyka: „*časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)*“ (RVP PV, 2017 s. 19) (Mertin, Gillernová, 2015).

Je důležité zdůraznit, že není dostatečně prokázáno, že média mají zřetelný negativní vliv na chování jedince (např., že sledování agresivních filmů způsobuje agresivitu). Mertin a Gillernová se zmiňují, že naopak agresivnější dítě může mít větší sklony k zálibě násilných filmů a her. Záleží ovšem i na celkovém kontextu, ale i na dispozicích jedince (temperamentu, citlivosti, momentálním rozpoložení), na sociálních souvislostech (postoje, normy, hodnoty, ideály konkrétní rodiny, ale i celkové společnosti). I proto je důležité, aby rodiče pečlivě zvažovali, jaký film dětem zapnou, jakou hru pustí. Je také vhodné dívat se na televizi společně s dětmi, protože nesmíme zapomínat na to, že děti vnímají svět realističtěji než dospělí. Je třeba dětem případně okomentovat, dovysvětlit, určité jevy, zobrazené ve filmu, které dítě není schopno třeba ještě úplně pochopit (např. ironie, stylizované příběhy). Gillernová závěrem doporučuje, aby rodiče dětem omezovali čas strávený u televize, počítače a věnovali se s nimi více jiným činnostem, čtení knih, prohlížení časopisů a také,

aby dětem umožňovali provádět tyto činnosti samostatně. Také by rodiče měli co nejvíce shlížet filmy s dětmi a po skončení filmu ho s dětmi okomentovat a promluvit si o něm (srov. Krčmářová, Vacková, 2012; Mertin, Gillernová, 2015).

Kopecký mluví používání ICT v souvislosti s rozvojem kreativity. V dnešní době existuje spousta programů zaměřená na rozvoj malby a kresby, komunikačních schopností nebo technických dovedností. Toto používání sebou nese jak pozitivní smysl, tak i určitá rizika. Jde například o snížení sociálních a komunikačních dovedností, a také snížení jemné i hrubé motoriky. Tyto oblasti je u dětí důležité rozvíjet, stejně tak, jako např. rozvoj kompetencí k řešení problémů. Dalším důležitým rizikem je právě vznik závislosti. Právě v senzomotorickém a předoperačním stádiu (3. – 5. rok dítěte) je třeba dítě nejvíce rozvíjet po stránce komunikační, sociální a dovednostní. Tablet/smartphone je pro dítě nejzajímavější právě důvodu jeho atraktivnosti – svou bohatou nabídkou podnětů překonává spoustu různých aktivit, které mu mohou rodiče a okolí nabídnout. Díky častému používání tabletu/smartphonu na úkor jiných aktivit (spontánní, řízená hra, komunikace, pobyt venku), může docházet k rozvoji závislostního chování. To se u dítěte předškolního věku může projevit jako výkyvy nálad, nervozita, agresivita. Ale i Kopecký zdůrazňuje, že pokud dětem limitujeme čas strávený u počítače nebo tabletu, může se u dítěte dobře rozvíjet jeho počítačová gramotnost, kreativita, imaginace. Je ale třeba pečlivě hry a programy vybírat (Kopecký, Kusá, Sladová in Provázková Stolinská, 2015).

2.1. Vliv počítačů a internetu na vývoj dítěte

Z pohledu názoru Vygotského a jeho kulturněhistorické teorie lze předpokládat, že internet a moderní technologie budou ovlivňovat kognitivní vývoj dětí i z fylogenetického hlediska. Pokud budeme moderní technologie vnímat jako nové možnosti komunikace a vyjadřování, znamená to, že u dětí rozených do moderního prostředí plného těchto vymožeností, bude docházet k vývoji nových mentálních schémat. Dle Hartlové děti prostřednictvím internetu rozvíjejí hlavně tři základní dovednosti: zkoumání, které je pro děti naprosto přirozené, vyjádření, u kterého dochází k přirozenému rozvoji a vytváření nových názorů, a výměnu, jejíž podstatou je sdílení vlastních názorů s ostatními, komunikace. Existují aplikace, aktivity, které mohou dětem pomoci s rozvojem slovní zásoby, koordinací ruka-oko, s učení jazyků (např. u dětí cizinců). Také hraním správných online her může docházet k rychlejšímu

růstu kognitivních schopností, rozvoji online komunikace a počítačové gramotnosti. V souvislosti s větším počtem podnětů musíme zmínit rozvoj multitaskingu – schopnosti zvládat více úkolů najednou. Díky vývoji této schopnosti jsou děti i více flexibilní ke změnám pozornosti. Pokud ovšem byly děti předškolního věku vystavené videu a zároveň i měly hrát se svou hračkou, mnohem více času věnovaly puštěné televizi (Krčmářová, 2012).

3. Závislost

„Stav chronické nebo periodické otravy opakovaným použitím přirozené nebo syntetické drogy, který poškozuje postiženého i společnost.“ (Hartl, Hartlová, 2015, s. 699).

„Dle mezinárodní klasifikace nemocí, (...) je syndrom závislosti chápán jako skupina fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek mu daného jedince mnohem větší přednost než jiné jednání, kterého si kdysi cenil více.“ (Marhounová, Nešpor, 1995, s. 56).

Specifickým znakem **závislosti** je **silná, často nepřekonatelná touha** po psychoaktivní látce, alkoholu nebo tabáku. Mezi další znaky patří **potíže se sebeovládáním**, ztráta kontroly, hlavně nad množstvím užívané látky, **tělesný odvykací stav**, **průkazná tolerance k účinku látky** (vyžadování vyšších dávek za stejného uspokojení), postupné **zanedbávání jiných zájmů**, které jedince dříve bavily a kterým se věnoval rád a **pokračování** v užívání i přes **zřejmou škodlivost** na zdraví. K tomu, aby byl člověk označen za „závislého“ stačí, aby za poslední rok splňoval alespoň tři z těchto bodů. Někteří odborníci tvrdí, že droga je v podstatě jakákoliv látka, jejíž potřebu má organismus naplněnou a už ji nepotřebuje – není to jen alkohol, cigarety či drogy jako takové, ale třeba i jídlo či pití. Obecně je však za drogu považováno vše, co rychle a výrazně účinkuje na psychiku. U nás jde nejčastěji o kofein (káva) a nikotin (cigarety) (srov. Marhounová, Nešpor, 1995; Nešpor, 2011).

3.1. Druhy závislostí

Cigarety

Závislost na cigaretě jako takové samozřejmě znamená závislost na nikotinu, který je v tabáku cigaret obsažen. Nikotin vyvolává příjemné pocity díky uvolňování katecholaminů (hlavně dopamin). Údajně je úmrtnost kuřáků na choroby, jejichž vzniku kouření přispívá, vyšší o 70–80 % než úmrtnost nekuřáků (kouření ovšem přesto není považováno za tolik škodlivé oproti alkoholu a psychoaktivním drogám) (Marhounová, Nešpor, 1995).

Drogy

Marhounová uvádí závislost na drogách jako toxikomanii (např. alkohol, některé léky, hlavně ty, co působí na centrální nervovou soustavu) a narkomanii (psychoaktivní

nealkoholové látky – heroin, kokain atd.). Psychoaktivní látky vyvolávající závislost dělíme na ty, co působí psychostimulačně (ovlivňují motoriku, jsou nabuzující), psychoinhibičně (zpomalují motoriku, tlumí, potlačují úzkosti, deprese) a na ty, co působí desintegračně (halucinogeny, látky, co vyvolávají iluze) (srov. Nešpor, 2011; Marhounová, Nešpor, 1995).

Patologické hráčství

U vymezení pojmu patologické hráčství začneme nejprve pojem „škodlivé hráčství“. To znamená druh opakovaného hraní hazardních her, jež má negativní důsledky, převážně na jedincovu finanční stránku, na stránku jeho duševního a sociálního zdraví. Patologické hráčství je bráno jako nejvyšší forma škodlivého hráčství a je definována Mezinárodní klasifikací nemocí a Světovou zdravotnickou organizací (Vacek, 2014).

3.2. Technologické závislosti, netolismus

Pojem netolismus označuje závislost na tzv. virtuálních grogách – online hrách, internetových službách a aplikacích. Závislost na internetu jako taková v podstatě neexistuje, člověk si vybuduje závislost spíše na internetových aplikacích, webech a samozřejmě sociálních sítích. V dnešní době je zvláště pro mladou generaci naprosto neodmyslitelné být bez připojení k internetu, nebýt na Facebooku či jiných sociálních sítích. Proto skupina těchto mladých lidí je nejrizikovější k vytvoření závislosti. Navíc internet je běžnou součástí téměř všech domácností, internet v mobilu je dnes téměř samozřejmostí. Dle dat Českého statistického úřadu mělo v roce 2010 přístup k internetu více než 85 % domácností s dětmi do 16 let. Mobilní telefon k roku 2011 vlastnilo více než 130 % obyvatel (tudíž připadl více než jeden telefon na každého jedince). Závislost na internetu není problémem každého, kdo na něm tráví více času, za účelem zábavy či hledání informací. Problém nastává ve chvíli, kdy nadměrné trávení času u mobilního telefonu, počítače či tabletu komplikuje jedinci běžný život – jedinec dává přednost internetu oproti svému osobnímu životu, pracovním či školním povinnostem, a tím se postupně odtrhuje od reálného prostředí a života. Tato závislost vzniká potřebou lidí odpoutat se od reálného života, odpočinout si ve virtuálním prostředí (hry, chat s přáteli), dále může být příčinou třeba kompenzace neúspěchů. Internet je velmi atraktivním prostředím plným různých podnětů, ve kterém si každý najde, co potřebuje. (srov. Kopecký, 2012; Krčmářová, 2012).

Psychologická a sociální rizika spojená s netolismem Kopecký uvedl tato:

- Zanedbávání běžných denních činností, které jsou nutné pro to, aby naše tělo bylo schopno správně fungovat, např. jídlo, pití, spánek. Závislí dávají často přednost online aktivitám před spánkem. Časem dochází k zanedbávání i v dalších oblastech – zanedbávání školy, práce, protože je velmi těžké a náročné skloubit povinnosti s velkou potřebou online zábavy.
- Zhoršení mezilidských vztahů z důvodu omezování sociálních kontaktů, špatná komunikace s okolím a rodinou, úzkost ve vztahu, pocit nepochopení, nepřijetí.
- Zhoršení školního prospěchu nebo produktivity v práci v důsledku únavy.
- Vyšší náchylnost k rozvoji jiných závislostí.
- Poruchy paměti, které opět souvisí s vyčerpáním, neschopností se soustředit.
- Omezení ostatních aktivit, o které měl jedinec dříve zájem.
- Možnost zvýšení agresivity a nepřátelského postoje a přístupu vůči ostatním.
- Možnost rozvoje deprese.

(Kopecký in Krčmářová, 2012).

Mezi **příznaky** závislostního chování Griffith řadí **význačnost** (internet či aplikace se stanou hlavní aktivitou v jedincově životě, přemýšlí stále jen nad tím, co se děje ve hře, když ji nehraje, ovládá ho silná touha být online, je mu nepříjemně, když to nelze, dochází ke zhoršení chování po sociální stránce), **změny nálad** (bez přístupu k internetu bývá jedinec nervózní, nemyslí na nic jiného, bývá až agresivní, po připojení k internetu, ke hře, chatu dojde k uklidnění, vzrušení, uvolnění). Dalším příznakem je **zvyšování tolerance** (jedinec jednoduše má nestále navyšovat dobu strávenou online, hraním, u počítače či telefonu. Toto funguje podobně, jako u drog či alkoholu). Když nepřichází uspokojení, nastávají **abstinenční příznaky** (nepříjemné pocity, vztek, nervozita, smutek). Dále je závislostním příznakem **konflikt** (jedinec má konflikt buď mezilidský, nebo v sobě samém, např. pocit ztráty kontroly). Posledním abstinenčním příznakem je **rekurence** (jedinec si sice smaže účet ve hře či na sociální síti, ale časem, po delší abstinenci, si založí nový) (Griffith in Krčmářová, 2012).

Mezi **fyzické příznaky** pak můžeme zařadit Poruchy spánku, narušení biorytmu, bolesti zad, hlavy, způsobené dlouhým sezením u počítače, namožený zrak, bolest a ztuhlost rukou, namožení zápěstí z důvodu přetížení, změny váhy (špatná životospráva) a zanedbání osobní hygieny (Krčmářová, 2012).

4. Výzkumná část

Výzkumná část bakalářské práce je zaměřena na zjišťování, jakou dobu děti tráví čas u televizorů, hraním na počítači, tabletu či telefonu, také na to, do jaké míry umí děti tyto přístroje samy ovládat, a také na to, jaký je poměr trávení času u těchto přístrojů a jiných aktivit (hraní, komunikace s rodiči).

Teoretická část nás seznámila s vývojovou psychologií dětí předškolního věku, se zájmy, které by měly být pro toto období typické, je v ní zmíněn i vliv těchto technologií na vývoj dětí.

Hlavním cílem výzkumné části bylo pomocí dotazníku zjistit míru závislostních projevů dětí předškolního věku na technických vymoženostech (dle reakcí při ukončení činnosti).

Dílčí cíle:

- Zjistit délku doby trávenou dětmi u těchto přístrojů.
- Zjistit, do jaké míry tyto děti umí přístroje samy ovládat.
- Zjistit, kolik času s dětmi tráví jejich rodiče jinými aktivitami a zda u nich dítě dokáže udržet pozornost.

Hlavní výzkumná otázka

- Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)

Vedlejší výzkumné otázky

- Jakou dobu denně tráví Vaše dítě před televizí?
- Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?
- Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?
- Kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?
- Umí Vaše dítě samo zapnout/vypnout přístroje, tj. ovládá je?

Výzkumný vzorek

Pro tento výzkum byli respondenti, kteří měli děti, které jsou v předškolním věku (cca 2–7 let). Děti jsou rozlišené jen podle věku.

Výzkumná metoda – obecná charakteristika

Ve výzkumu byla použita kvantitativní metoda pomocí dotazníkového šetření. Dotazník je soustava předem sepsaných, promyšlených, pečlivě seřazených otázek, na které respondenti odpovídají písemně (Chráska, 2007).

Důležitou vlastností dotazníku je validita (platnost), tj. že dotazník zjišťuje to, co zjišťovat má. Dalšími důležitými vlastnostmi jsou reliabilita (důvěryhodnost), objektivita (nezaujatost) a standardnost (Chráska 2007).

Položky v dotazníku by měly být jasně formulované a stručné. Musí být položeny tak, aby šlo jednoznačně pochopit, jak má být otázka zodpovězena. Zároveň však nesmí respondentovi napovídat odpověď. K dotazníku by měly náležet i jasné instrukce, mělo by být zřejmé, jak dotazník vyplnit. Dotazník sám o sobě by též měl být stručný a jasný, zjišťovat jen nezbytné informace (Chráska 2007).

Pro **tento výzkum** bylo vytvořených 13 otázek, z toho 12 uzavřených a 1 otevřená. Dotazník byl anonymní.

1. Jakou dobu denně tráví Vaše dítě před televizí?

- a) Vůbec – méně než 1 hodinu
- b) 1–2 hodiny
- c) 2–3 hodiny
- d) 3 a více hodin

Jde o průměrnou dobu trávení času před televizorem. Téměř každé dítě stráví nějaký čas díváním se na televizi (s výjimkou rodin, které televizi vůbec nemají).

2. Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?

- a) Vůbec – méně než 1 hodinu
- b) 1–2 hodiny
- c) 2–3 hodiny
- d) 3 a více hodin

Dnes už téměř každá rodina má doma počítač (notebook, tablet) a spousta rodičů dnes používá tzv. smartphony, které umožňují hraní her, poslech hudby či sledování pohádek/filmů. Rodiče opět určovali průměrnou dobu užívání těchto přístrojů. Obecně je známo, že děti mají rituály – takže i s užíváním např. mobilního telefonu může být spojen rituál (dívání se na pohádku při snídani, ...).

3. Respektuje dítě vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů? (Například když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)

- a) Spíše ano
- b) Spíše ne
- c) Někdy ano, někdy ne

Dítě by mělo mít v životě nastavené hranice a ty by se měly týkat i požívání elektroniky. Tato otázka měla za úkol zjistit, zda děti tyto hranice mají v tomto ohledu nastavené a také to, jak jsou ochotné tyto hranice dodržovat.

4. Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)

- a) Vzteká se, zkouší, ale brzy pochopí, že to k ničemu nevede a uklidní se
- b) Bere to s klidem, zabaví se jinak
- c) Je nepřičetné, vzteká se, má hysterické výlevy, nedá se uklidnit, nic jiného ho nezajímá

Mimo dodržování hranic nastavených rodiči a dobu, kterou dítě používáním elektroniky stráví, je také důležité, jak se děti projevují v případě zákazu, ukončení činnosti – zda je naprosto nepřičetné a nic jiného ho nedokáže zaujmout nebo ho to netrápí.

5. Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?

- a) Ano, bez problému
- b) Ano, ale jen krátce
- c) Mám problémy ho zabavit něčím jiným
- d) Jiné aktivity s ním moc neprovádíme

Nemusí být nic špatného na občasném odreagování u elektroniky, ale je důležité, jestli je dítě schopno věnovat se delší dobu i jiné činnosti, než hrám a televizi.

6. Přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v TV dítěti pustíte?

- a) Ano, snažím se vybrat ty poučné, které děti něco naučí, ukáží
- b) Trochu ano, ale nijak to neřeším, hlavním cílem je odreagování dítěte
- c) Ne, neřeším to, dítě si pouští, co chce, televizi si přepíná samo

V dnešní době je velmi jednoduché v televizi nebo na internetu narazit na věci, které jsou pro děti nevhodné. Je potřeba řešit, na co se děti dívají, které stránky navštěvují.

7. Dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyrábění) vyvážený?

- a) Ano, snažím se o převahu jiných aktivit
- b) Většinou se snažím dodržovat poměr 1:1
- c) Ne, nemáme moc času, takže dítě většinou tráví času elektroniky

Je velmi důležité, aby aktivity dětí byly vyvážené, aby byl zvolen správný poměr řízených i spontánních aktivit, aby dítě mělo dostatečný pohyb, uvnitř i venku.

8. Kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?

- a) Vůbec – méně než 1 hodinu
- b) 1–2 hodiny
- c) 2–3 hodiny
- d) 3 a více hodin

Rodiče často dětem zapnou pohádku, protože nemají dostatek času – i po příchodu s dítětem z MŠ mají rodiče často spoustu práce v domě i okolo domu nebo si nosí práci domů. Pro děti je ale důležitá i komunikace s rodiči a společné trávení času.

9. Má Vaše dítě ve školce, kterou navštěvuje, přístup k televizi, počítači, tabletu?

- a) Ano, hodně je využívají
- b) Ano, ale nepoužívají je téměř vůbec
- c) Ne/nevím/nezjišťoval(a) jsem to
- d) Mé dítě nechodí do MŠ

Spousta škol zajisté používá technologie, protože s nimi chtějí děti seznámit. Technika bude děti ovlivňovat celý budoucí život.

10. Umí Vaše dítě samo zapnout/vypnout přístroje, tj. ovládá je?

- a) Ano, bez problémů
- b) Televizi zapne, hry mu zapínáme my
- c) Ne, vše mu zapínáme, vypínáme/nezajímá ho to

Tato otázka zjišťuje, do jaké míry rodiče zajímá, co dítě v televizi a na počítači sleduje, čemu se věnuje. Existuje spousta naučných aplikací a programů, které mohou být dětmi využívány.

11. Jaký je Váš názor na používání tabletů a počítačů, při výchově a vzdělávání v předškolním věku? (používání v MŠ)

- a) Jsem proti
- b) Do určité míry to může být prospěšné, dítě se s tím může seznámit
- c) Ano, měly by se využívat hlavně tyto technologie

Otázka zjišťující názor rodičů na využívání technologií v MŠ. Děti budou ovlivňovány moderními technologiemi po celý život, nastává tudíž otázka, zda je dobře, že budou děti v úzkém kontaktu s technikou již od tak brzkého věku.

12. Zná Vaše dítě nějaké aplikace na telefonech/tabletech, počítačích? Jaké?

Otevřená otázka

Aplikacemi jsou myšleny i programy a stránky, jako je například YouTube, Twitter, Google Play, Facebook, ...

13. Jaký je věk Vašeho dítěte?

- a) 0-3
- b) 3-4
- c) 4-5
- d) 5-6 (7)

Provedení dotazníkového šetření

Jelikož byl dotazník uveden na stránkách určených pro rodiče a byl naprosto anonymní a nebyl směřován nikomu konkrétnímu, byli respondenti z různých prostředí a různých zájmů i profesí. Dohromady bylo získáno 187 odpovědí. Dotazník byl k dispozici k vyplnění 3 měsíce.

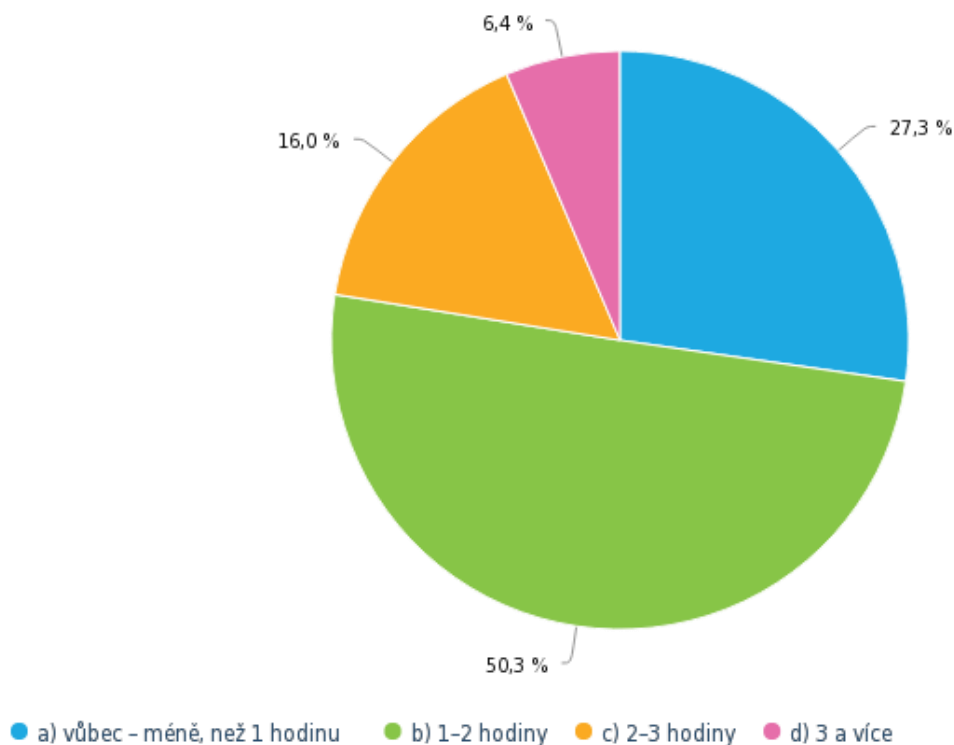
5. Výsledky výzkumného šetření

Položka 1 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě před televizí?

Položka 1 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě před televizí?	Četnost	Podíl
Vůbec – méně než hodinu	51	27,3 %
1–2 hodiny	94	50,3 %
2–3 hodiny	30	16,0 %
3 a více hodin	12	6,4 %

Tabulka 1 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě před televizí?

Jakou dobu denně tráví Vaše dítě před televizí?

Graf 1 – Jakou dobu denně tráví vaše dítě před televizí?

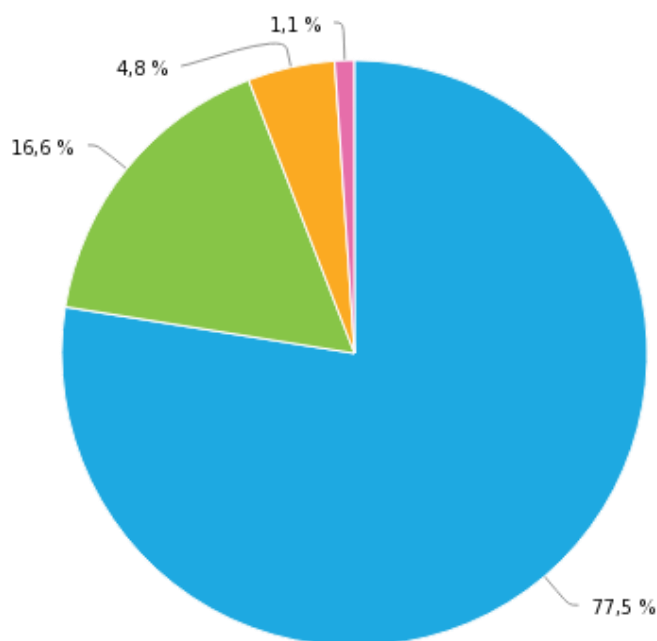
Z uvedených výsledků vyplývá, že 50,3 % dětí tráví u televizorů průměrně 1–2 hodiny denně. Asi čtvrtina (27,3 %) dětí nesleduje televizi vůbec nebo méně než hodinu. 16,0 % dětí tráví u televize 2–3 hodiny denně a 6,4 % dokonce více než 3 hodiny.

Položka 2 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?

Položka 2 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?	Četnost	Podíl
Vůbec – méně než hodinu	145	77,5 %
1–2 hodiny	31	16,6 %
2–3 hodiny	9	4,8 %
3 a více hodin	2	1,1 %

Tabulka 2 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?

Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?

- a) vůbec - méně, než 1 hodinu   ● b) 1-2 hodiny   ● c) 2-3 hodiny   ● d) 3 a více

Graf 2 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?

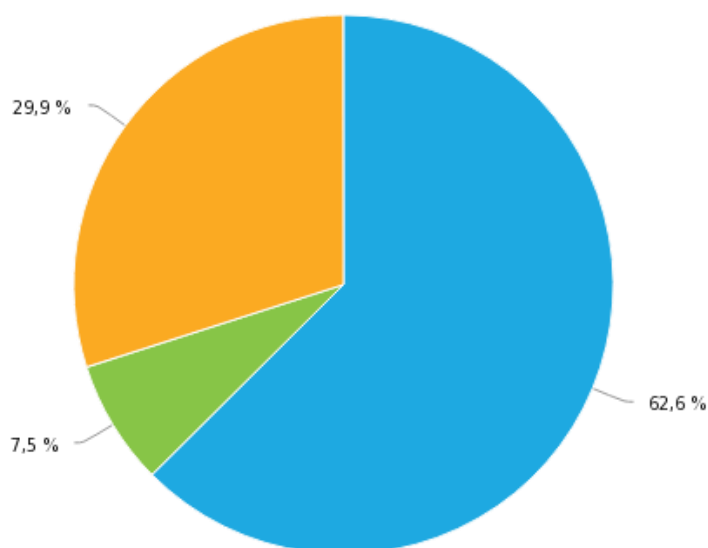
Jak si můžeme všimnout, oproti televizi, tráví děti u počítačů a mobilních telefonů mnohem méně času. 77,5 % respondentů uvádí, že děti u nich tráví maximálně hodinu denně. 16,6 % uvádí 1–2 hodiny, 4,8 % dětí 2–3 hodiny denně a jen 1,1 % tráví hrou na telefonu či počítači 3 a více hodin.

Položka 3 – Respektuje dítě vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů? (Například když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)

Položka 3 – Respektuje dítě vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů? (Například když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)	Četnost	Podíl
Spíš ano	117	62,6 %
Spíš ne	14	7,5 %
Někdy ano, někdy ne	56	29,9 %

Tabulka 3 – Respektuje dítě vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů? (Například když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)

**Respektuje dítě Vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů?
(Například, když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)**

● a) Spíš ano ● b) Spíš ne ● c) Někdy ano, někdy ne

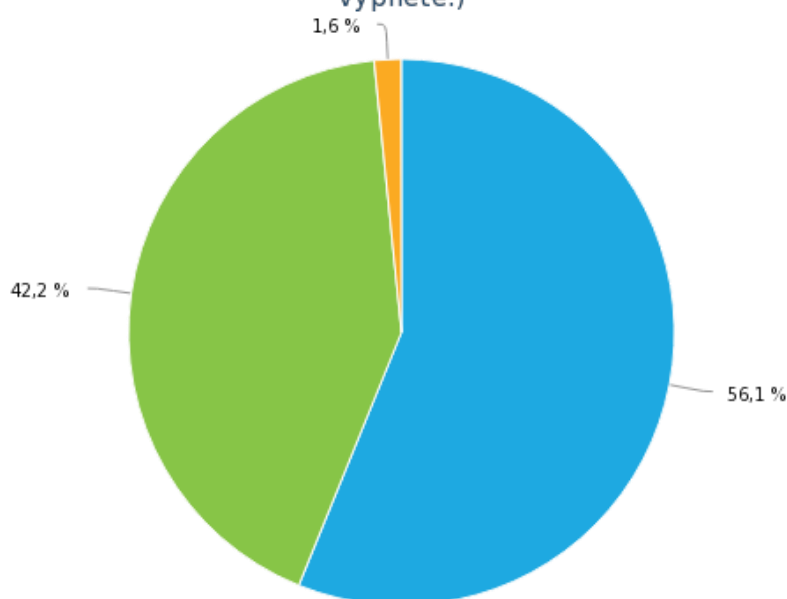
Graf 3 – Respektuje dítě vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů? (Například když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)

Z uvedených výsledků jasně vyplývá, že většina rodičů se dětem snaží nastavovat pravidla a trvají na jejich dodržování. 62,6 % dětí s pravidly většinou nemá problém. 7,5 % dětí většinou není schopno pravidla respektovat a 29,9 % někdy uposlechne, někdy ne.

Položka 4 – Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)

Položka 4 – Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)	Četnost	Podíl
Vzteká se, zkouší, ale brzy pochopí, že to k ničemu nepomůže a uklidní se.	105	56,1 %
Bere to s klidem, zabaví se jinak.	79	42,2 %
Je nepřičetné, vzteká se, má hysterické výlevy, nedá se uklidnit, nic jiného ho nezajímá.	3	1,6 %

Tabulka 4 – Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)
 Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)

- a) Vzteká se, zkouší, ale brzy pochopí, že to k ničemu nepomůže a uklidní se
- b) Bere to s klidem, zabaví se jinak
- c) Je nepřičetné, vzteká se, má hysterické výlevy, nedá se uklidnit, nic jiného ho nezajímá

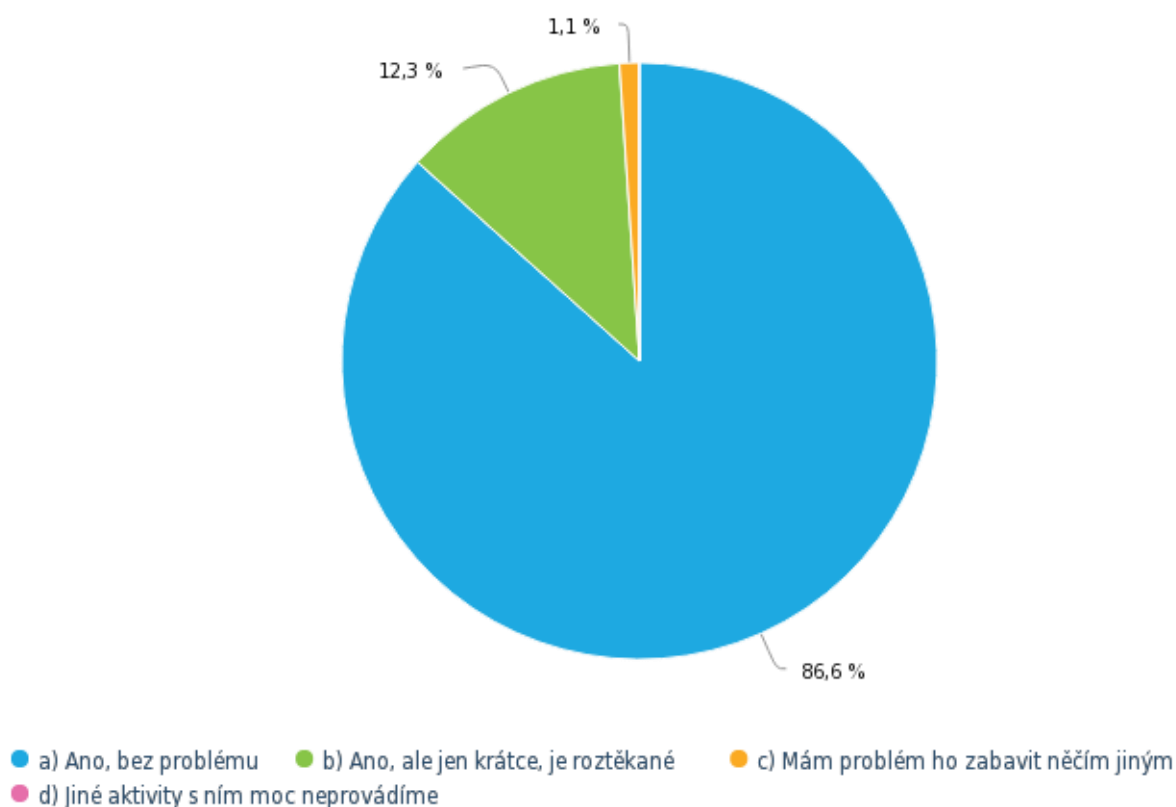
Graf 4 – Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)

Většina dětí (56,1 %) po ukončení činnosti u elektroniky reaguje přiměřeně – vzteká se, ale jen kvůli testování hranic, když vidí, že to k ničemu nevede, od tohoto chování upustí. 42,2 % dětí bere ukončení činnosti bezproblémově. Projevy závislostního chování můžeme zaznamenat jen u minimálního počtu dětí (1,6%).

Položka 5 – Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?

Položka 5 – Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?	Četnost	Podíl
Ano, bez problému	162	86,6 %
Ano, ale jen krátce, je roztěkané	23	12,3 %
Mám problém ho zabavit něčím jiným.	2	1,1 %
Jiné aktivity s ním moc neprovádíme.	0	0 %

Tabulka 5 – Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?
Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?

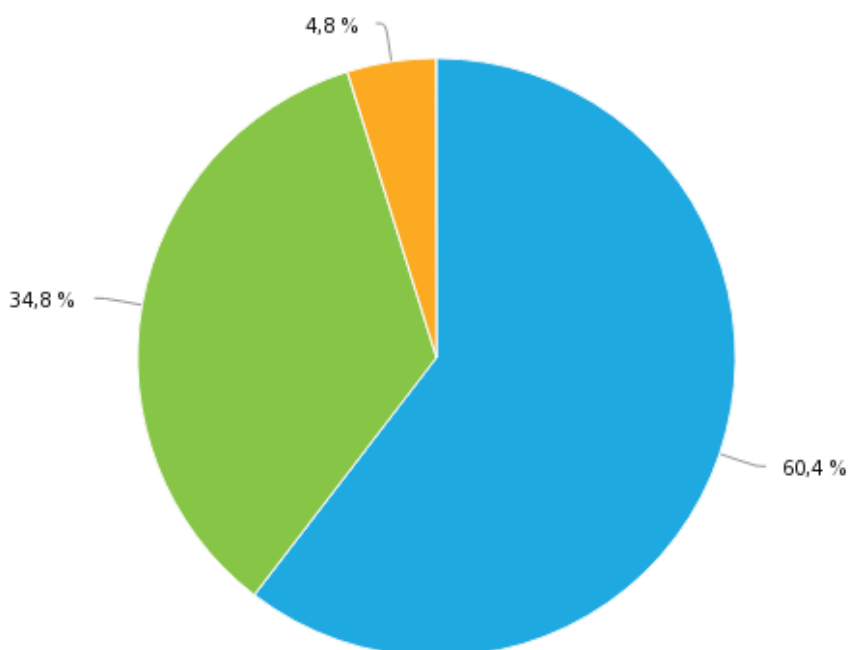
Graf 5 – Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?

Převážná většina rodičů, konkrétně 86,6 % dotazovaných, nemá problém děti zabavit něčím jiným. Děti se dokáží soustředit přiměřeně dlouhou dobu. 12,3 % dětí udrží pozornost, ale krátkou dobu. Jen u 1,1 % dětí mají rodiče obrovské potíže zabavit dítě něčím jiným. Žádný rodič nevedl, že s dítětem neprovádí jiné aktivity.

Položka 6 – Přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v TV dítěti pustíte?

Položka 6 – Přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v TV dítěti pustíte?	Četnost	Podíl
Ano, snažím se vybrat ty poučné, které děti něco ukáží, naučí.	113	60,4 %
Trochu ano, ale nijak to neřeším, hlavním cílem je odreagování dítěte.	65	34,8 %
Ne, neřeším to, dítě si pouští, co chce, televizi si přepíná samo.	9	4,8 %

Tabulka 6 – Přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v TV dítěti pustíte?
Přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v TV dítěti pustíte?

- a) Ano, snažím se vybrat ty poučné, které děti něco ukáží, naučí
- b) Trochu ano, ale nijak to neřeším, hlavním cílem je odreagování dítěte
- c) Ne, neřeším to, dítě si pouští, co chce, televizi si přepíná samo

Graf 6 – Přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v TV dítěti pustíte?

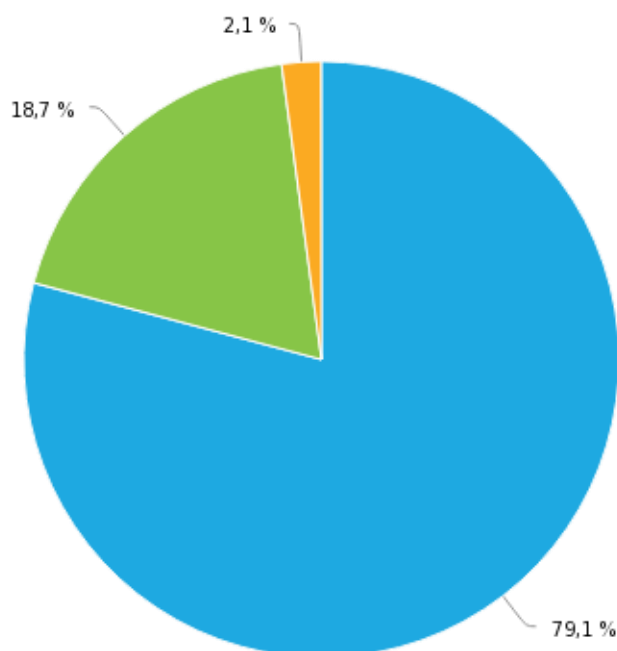
Většina (60,4 %) rodičů dbá, aby jejich děti sledovaly v televizi „užitečné“, poučné programy, aby hrály hry, které je zároveň něco naučí. 34,8 % respondentů také uvedlo, že děti nechávají sledovat v televizi, co chtějí, aby se odreagovaly, zabavily. 4,8 % rodičů se příliš nestará o to, čím se jejich dítě v televizi/na telefonu zabývá.

Položka 7 – Dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyrábění, ...) vyvážený?

Položka 7 – Dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyrábění, ...) vyvážený?	Četnost	Podíl
Ano, snažím se o převahu jiných aktivit	148	79,1 %
Většinou se snažím dodržovat poměr 1:1	35	18,7 %
Ne, nemáme moc času, takže dítě většinou tráví čas u elektroniky	4	2,1 %

Tabulka 7 – Dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyrábění, ...) vyvážený?

Dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyrábění, ...) vyvážený?

- a) Ano, snažím se o převahu jiných aktivit
- b) Většinou se snažím dodržovat poměr 1:1
- c) Ne, nemáme moc času, takže dítě většinou tráví čas u elektroniky

Graf 7 – Dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyrábění, ...) vyvážený?

79,1 % rodičů uvedlo, že se snaží o to, aby převažovaly jiné aktivity nad časem tráveným u elektroniky. 18,7 % se snaží alespoň o poměr 1:1. Jen 2,1 % respondentů uvádí, že nemají příliš času, a tak ho nechají zabavit se elektronikou a pracují na tom, na čem potřebují.

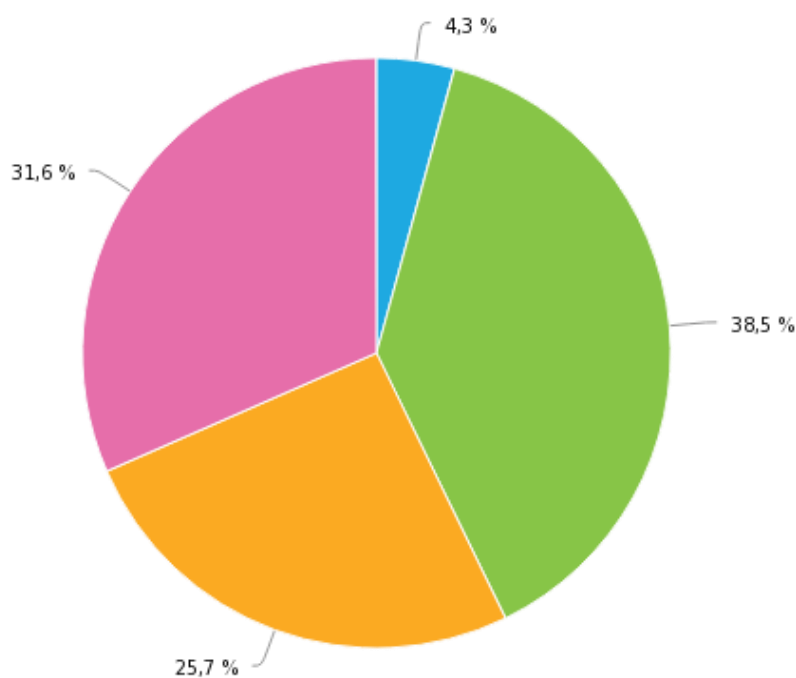

Položka 8 – Kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?

Položka 8 – Kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?	Četnost	Podíl
Méně než 1 hodinu	8	4,3 %
1–2 hodiny	72	38,5 %
2–3 hodiny	48	27,5 %
3 a více hodin	59	31,6 %

Tabulka 8 – Kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?

Kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?

Graf 8 – Kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?

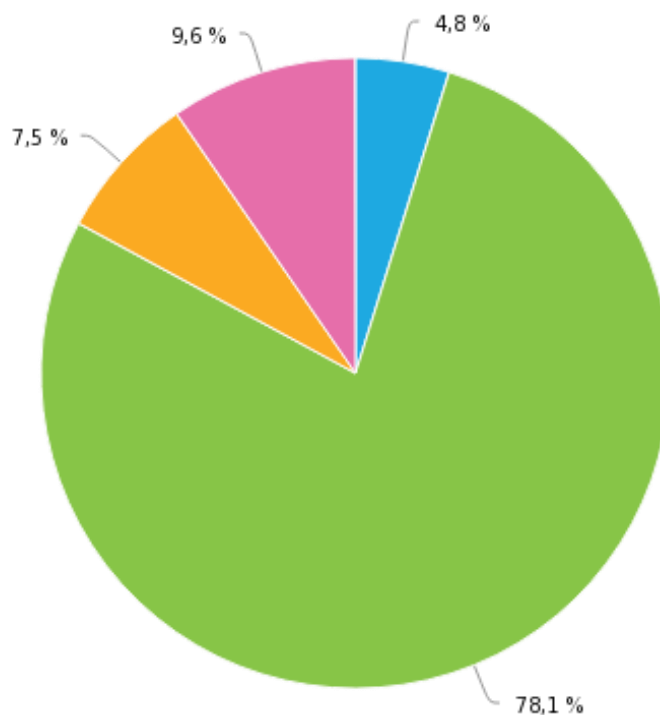
Největší část rodičů (38,5 %) tráví s dětmi alespoň hodinu až dvě denně. 31,6 % se věnuje dětem tři a více hodin denně. U 25,7 % jsou to dvě až tři hodiny denně. Jen malá část rodičů (4,3 %) společnou aktivitou s dětmi tráví průměrně méně než hodinu za den.

Položka 9 – Má Vaše dítě ve školce, kterou navštěvuje, přístup k televizi, počítači, tabletu?

Položka 9 – Má Vaše dítě ve školce, kterou navštěvuje, přístup k televizi, počítači, tabletu?	Četnost	Podíl
Ano, hodně je využívají	9	4,8 %
Ano, ale nepoužívají je téměř vůbec	146	78,1 %
Nevím/je mi to jedno/nezjišťoval(a) jsem to	14	7,5 %
Mé dítě nechodí do MŠ	18	9,6 %

Tabulka 9 – Má Vaše dítě ve školce, kterou navštěvuje, přístup k televizi, počítači, tabletu?

Má Vaše dítě ve školce, kterou navštěvuje, přístup k televizi, počítači, tabletu?

- a) Ano, hodně je využívají
- b) Ano, ale nepoužívají je téměř vůbec
- c) Nevím/je mi to jedno/nezjišťoval(a) jsem to
- d) Mé dítě nechodí do MŠ

Graf 9 – Má Vaše dítě ve školce, kterou navštěvuje, přístup k televizi, počítači, tabletu?

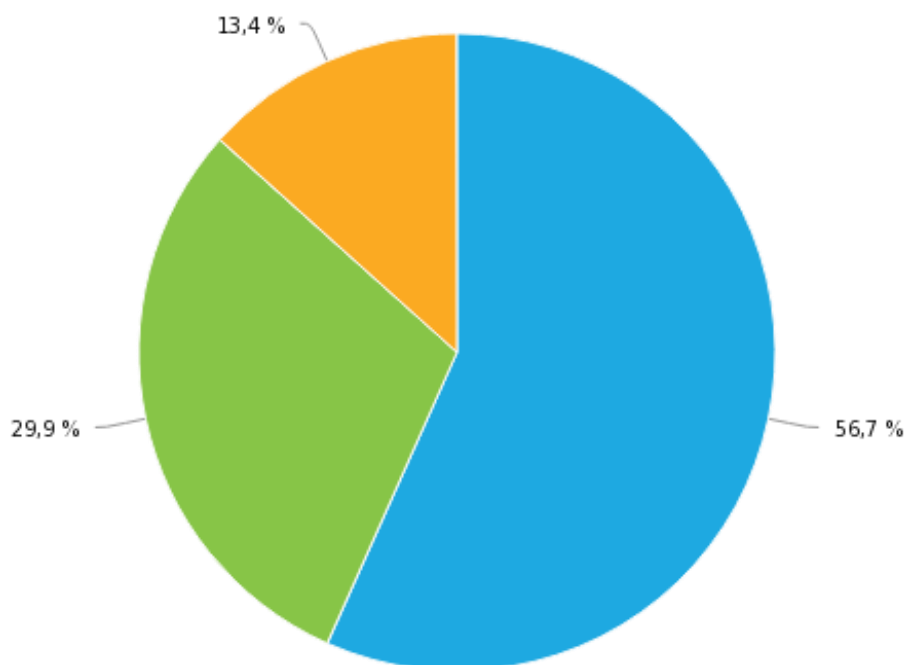
Dle rodičů se ve většině školek (78,1 %) televize, tablet nebo počítač téměř vůbec nevyužívá, i když ho mají k dispozici. 9,6 % rodičů uvedlo, že jejich dítě do MŠ nechodí, 7,5 % procent uvedlo, že na tuto otázku nezná odpověď nebo jim je to jedno. 4,8 % rodičů uvedlo, že v MŠ, do které chodí jejich dítě, technologie velmi využívají.

Položka 10 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je?

Položka 10 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je?	Četnost	Podíl
Ano, bez problémů	106	56,7 %
Televizi zapne, hry mu zapínáme my	56	29,9 %
Ne, vše mu zapínáme a vypínáme my/nezajímá ho to	25	13,4 %

Tabulka 10 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je?

Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je?

- a) Ano, bez problémů
- b) Televizi zapne, hry mu zapínáme my
- c) Ne, vše mu zapínáme a vypínáme/nezajímá ho to

Graf 10 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je?

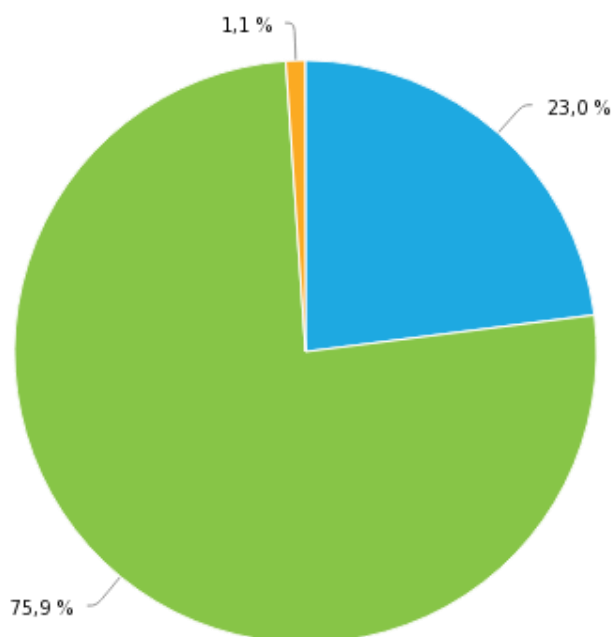
Více než polovina respondentů (56,7 %) uvedla, že jejich děti si bez problémů umí zapínat a ovládat tyto přístroje samy. 29,9 % dotazovaných rodičů odpovědělo, že televizi si dítě zapne samo, ovšem hry mu zapínají oni. 13,4 % rodičů uvedlo, že oni kontrolují zapnutí i vypnutí všech přístrojů nebo jejich dítě nezajímají.

Položka 11 – Jaký je váš názor na používání tabletů a počítačů při výchově a vzdělávání v předškolním věku (používání v MŠ)?

Položka 11 – Jaký je váš názor na používání tabletů a počítačů při výchově a vzdělávání v předškolním věku (používání v MŠ)?	Četnost	Podíl
Jsem proti	43	23,0 %
Do určité míry to může být prospěšné, dítě se s tím může seznámit	142	75,9 %
Ano, měly by se využívat hlavně tyto technologie	2	1,1 %

Tabulka 11 – Jaký je váš názor na používání tabletů a počítačů při výchově a vzdělávání v předškolním věku (používání v MŠ)?

Jaký je váš názor na používání tabletů a počítačů při výchově a vzdělávání v předškolním věku? (používání v MŠ)

- a) Jsem proti
- b) Do určité míry to může být prospěšné, dítě se s tím může seznámit
- c) Ano, měly by se využívat hlavně tyto technologie

Graf 11 – Jaký je váš názor na používání tabletů a počítačů při výchově a vzdělávání v předškolním věku (používání v MŠ)?

Převážná většina rodičů (75,9 %) si myslí, že technologie v MŠ mohou být částečně prospěšné, dítě je pozná, může se naučit základní funkce počítače. Oproti tomu 23,0 % je absolutně proti. Jen 1,1 % si myslí, že by se v mateřských školách měly využívat hlavně tyto technologie.

**Položka 12 – Zná vaše dítě nějaké aplikace na telefonech/tabletech/počítačích?
Jaké?**

Položka 12 – Zná vaše dítě nějaké aplikace na telefonech/tabletech/počítačích? Jaké?	Četnost
Nezná žádné	53
YouTube	111
Google Play	7
Twitter	2
Facebook (messenger)	2
Skype	2
Hry na mobilním telefonu – na odreagování (ne naučné)	10
Hry na mobilním telefonu (naučné)	15
Malování	2
Soutěže, pexeso	6
Stream	3
Viber, Whatsapp	2
Děčko	7
Aplikace k fotografování, natáčení videa	5
Aplikace k učení anglického jazyka	3
Lego – aplikace	5

Tabulka 12 – Zná vaše dítě nějaké aplikace na telefonech/tabletech/počítačích? Jaké?

Drtivá většina odpovídajících rodičů uvedla, že jejich děti znají hlavně aplikaci YouTube. Ovšem velmi často s komentářem, že jejich děti znají tuto aplikaci například jako „pohádky“ nebo „písničky“. Mnoho rodičů se snaží dětem stahovat a třeba i kupovat poučné aplikace, například na procvičování geometrických tvarů, barev,

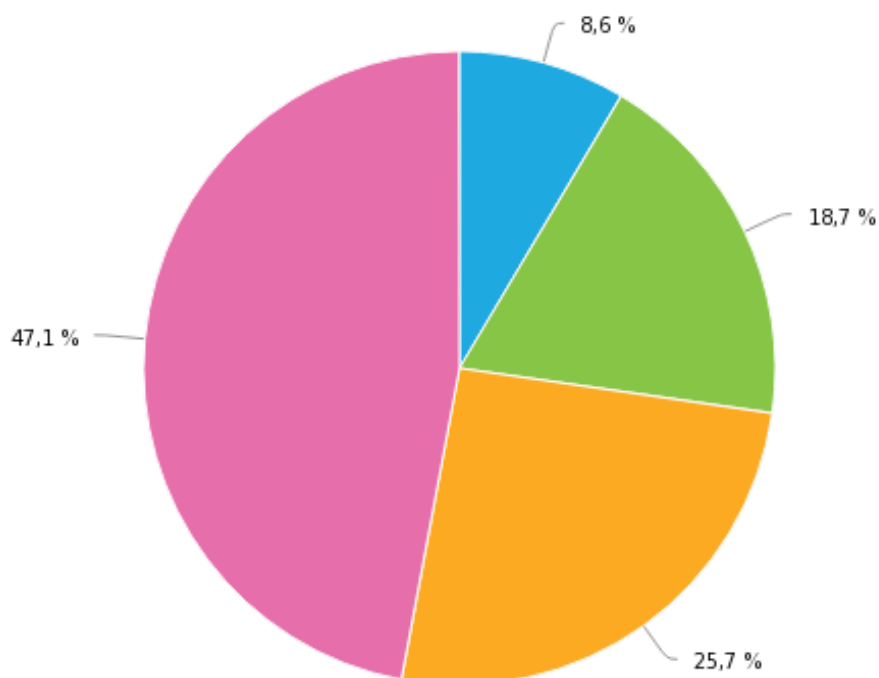
písmen nebo i učení angličtiny. Objevily se i komentáře, že děti aplikace neznají jménem, protože jim je rodiče pouští sami nebo nepouští vůbec, nebo vůbec z důvodu zákazu telefonu a tabletu. Často se objevuje i odpověď, že děti „využívají“ telefon jen k fotografování, prohlížení fotografií, úpravy obrázků či malování. Někteří rodiče půjčují dětem telefon jen na volání např. prarodičům s názorem, že na to mají dost času.

Položka 13 – Jaký je věk Vašeho dítěte?

Položka 13 – Jaký je věk Vašeho dítěte?	Četnost	Podíl
0–3 roky	16	8,6 %
3–4 roky	35	18,7 %
4–5 let	48	25,7 %
5–6 let	88	47,1 %

Tabulka 13 – Jaký je věk Vašeho dítěte?

13. Jaký je věk Vašeho dítěte?

● a) 0-3 ● b) 3-4 ● c) 4-5 ● d) 5-6

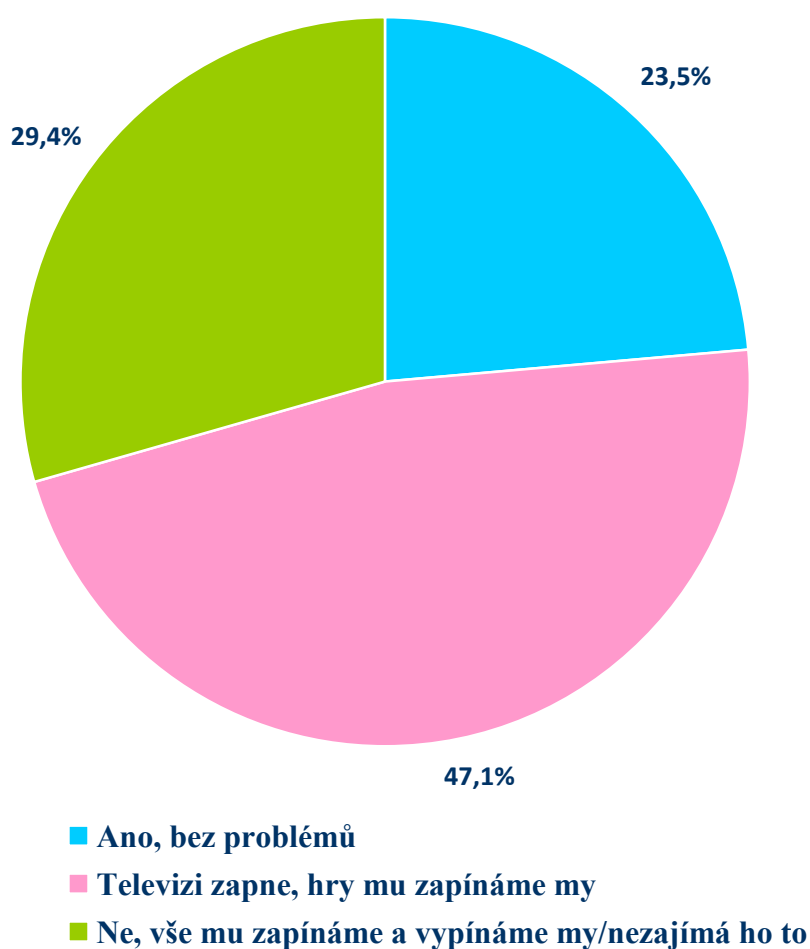
Graf 12 – Jaký je věk Vašeho dítěte?

Šestnáct dotazovaných (8,6 %) má dítě ve věku 0–3 let, třicet pět rodičů (18,7 %) ve věku 3-4 roky, čtyřicet osm (25,7 %) ve věku 4-5 let a osmdesát osm (47,1 %) ve věku 5-6 let.

Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 0–4 roky.)

Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 0–4 roky.)	Četnost	Podíl
Ano, bez problémů	12	23,5 %
Televizi zapne, hry mu zapínáme my	24	47,1 %
Ne, vše mu zapínáme a vypínáme my/nezajímá ho to	15	29,4 %

Tabulka 14 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 0–4 roky.)

Graf 13 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 0–4 roky.)

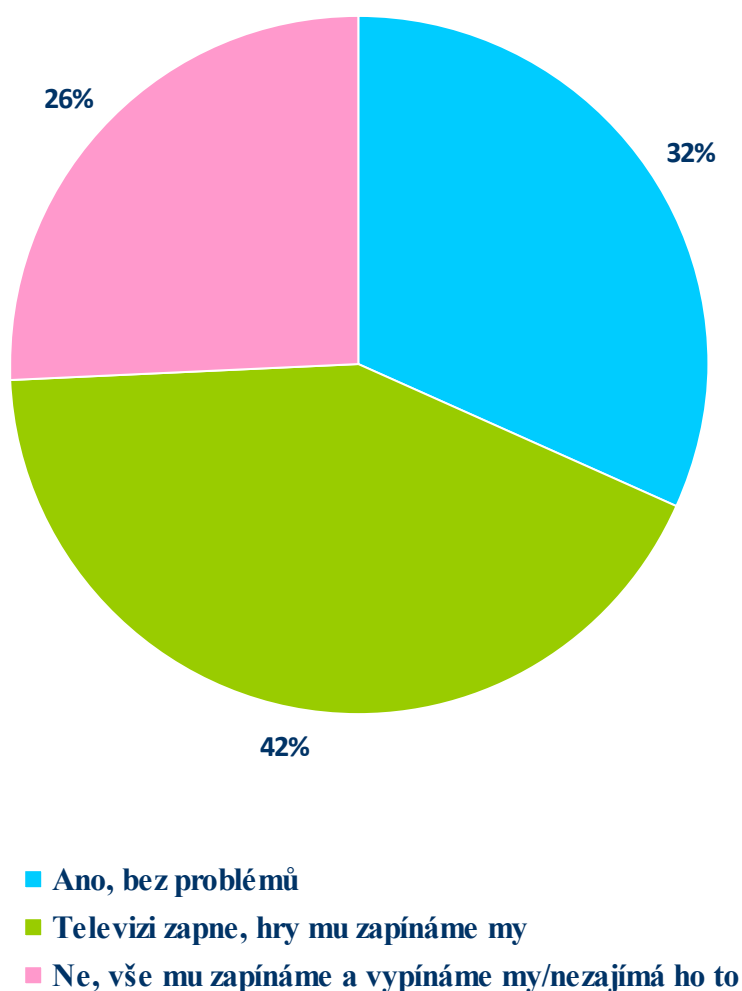
23,5 % dotazovaných rodičů, kteří mají dítě ve věku 0–4 roky odpovědělo, že jejich dítě bez problému ovládá počítač, telefon, televizi. 47,1 % dětí umí zapnout televizi, ale hry jim vybírají rodiče. 29,4 % děti vše zapínají a vypínají rodiče nebo je tyto přístroje nezajímají.

Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 5-6 let.)

Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 5–6 let.)	Četnost	Podíl
Ano, bez problémů	43	31,7 %
Televizi zapne, hry mu zapínáme my	58	42,6 %
Ne, vše mu zapínáme a vypínáme my/nezajímá ho to	35	25,7 %

Tabulka 15 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 5–6 let.)

Graf 14 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 5–6 let.)

31,7 % dětí ve věku 5–6 let umí ovládat přístroje samo, samo je zapne a vypne. 42,6 % dětí umí zapnout televizi, ale hry jim zapínají rodiče. 25,7 % dětí tato elektronika nezajímá nebo ji zapínají i vypínají rodiče.

Diskuze

Díky dotazníkovému šetření a dostatečnému nasbírání odpovědí, můžeme porovnat ujištěné údaje z praxe s teoretickými poznatky. Byť je toto téma velmi aktuální, stále se vyvíjí, a proto bylo složité najít vhodnou aktuální literaturu. Odborných publikací věnující se této problematice je opravdu poskrovnu, ale i přesto např. Gillernová má poměrně aktuální kapitoly. Bylo třeba také zohlednit vývojovou psychologii dětí tohoto věku.

Děti, které u televizorů, mobilů, tabletů a počítačů tráví více a více času, přibývá. Je otázkou, zda je to vlivem větší zaměstnanosti rodičů či prostě aktuálním módním trendem. Děti předškolního a mladšího školního věku v dnešní době upřednostňují více televizi a počítač/telefon z důvodu větší atraktivity, lepších a proměnlivějších podnětů (které jsou dle Matějčka jedny z potřeb dítěte předškolního věku) než jiné aktivity (jako pobyt venku, čtení knihy). I přesto záleží hlavně na rodičích (a samozřejmě i na učitelích), do jaké míry budou děti hlavně předškolního věku vystavovat těmto fenoménům. V dnešní době například televize funguje ve spoustě domácností jako zvuková kulisa – i když se na ni nikdo nedívá, je zapnutá. A dítě ji samozřejmě vnímá a „nasává“ zvukové podněty. Rodiče mohou alespoň dočasně snížit míru ovlivnění dětí těmito prostředky. Samozřejmě, že se děti v pozdějším věku (ZŠ, SŠ) tomuto nevyhnou, ba naopak, práce s elektronikou bude narůstat, děti jí budou ovlivňovány více a budou s ní do kontaktu přicházet čím dál častěji.

Díky dotazníkovému šetření bylo zjištěno, jak moc se rodiče snaží těmto vlivům zabránit, anebo naopak, je dítěti dopřávat, například za té domněnky, že to dětem nijak neublíží, že se s technikou děti stejně setkají.

Většina rodičů například správně dbá na to, aby převažovaly jiné aktivity nad sledováním televize/hraním her, nebo se alespoň snaží dodržet poměr 1:1. Také i přesto, že ve většině rodin není příliš mnoho času na společné aktivity po příchodu z práce a mateřské školy domů, se rodiče snaží s dětmi trávit co nejvíce času. Děti u elektroniky tráví příliš mnoho času právě na úkor komunikace s rodiči a kamarády, na úkor socializace s ostatními. Právě díky sociálnímu kontaktu s vnějším okolím, s kamarády ze třídy mateřské školy, s dětmi na hřišti se dítě dokáže učit komunikovat a rozvíjet tyto

kompetence, dále se učí řešit konflikty a problémy a v dalším případě si buduje nové vztahy.

Podle odpovědí rodičů ohledně otázky užívání elektroniky v MŠ (kdy rodiče odpovídali převážně to, že v MŠ některé z elektronických zařízení mají, ale používají výjimečně), lze předpokládat, že se používá hlavně televize, na které učitelé dětem pouští pohádky, videa na cvičení nebo jiná poučná videa.

Také se dotazníkem zjišťovalo, jak moc rodiče kontrolují děti na počítači či telefonu a do jaké míry při sledování televize. Přes polovinu rodičů uvedlo, že se snaží dětem vybírat hry a videa poučná, díky kterým dítě získá nějaké vědomosti, něco nového se naučí. Přesto spousta rodičů uvedla, že si dítě zapíná televizi, počítač i hry samo, ovládá si je, jak chce. I tak jsou rodiče, kteří dětem zapínají hry i televizi – tím mohou alespoň částečně ovlivnit, čemu se jejich děti budou na telefonu či počítači věnovat, mohou jim například spustit nějaký poučný program.

Dotazník se zaměřil i na názor rodičů ohledně užívání elektronických přístrojů v MŠ a práce s nimi – největší procento rodičů uvedlo, že si nemyslí, že by se v MŠ měly využívat hlavně tyto technologie, zejména z toho důvodu, že budou zahlcovat děti po zbytek života a že budou mít dostatek času poznat je později (na ZŠ, kde už jsou, dle Gillernové, dnes běžnou součástí třídy s počítačovými a interaktivními učebny).

Podle vývojové psychologie, která říká, že děti předškolního věku se učí hlavně nápodobou a hrou, rodiče správně přistupují k náplni volného času jejich dětí – snaží se omezovat trávení času u televizi a počítačů, a naopak zvyšovat dobu trávenou venku, společnou komunikací či jinými aktivitami společně s dětmi.

Na druhou stranu říká Kopecký, že pokud rodič má dostatek informací o určitých hrách a aplikacích, může vybrat i ty dětem prospěšné. Kopecký mezi ně řadí např. Minecraft. V otevřené otázce, týkající se právě toho, jaké aplikace či webové stránky děti znají, rodiče uváděli i tuto hru, mimo jiné poučné a naučné hry. Dále rodiče uváděli i hry, které slouží dítěti pouze jako odreagování a nemají žádnou výchovnou ani vzdělávací funkci. Mezi další aplikace, které děti znají, uváděli například malování, fotoaparát, různé soutěžní hry, ale i aplikace na výuku cizích jazyků. Spousta rodičů odpověděla, že dítě nezná žádné s poznámkou toho, že je u nich telefon a počítač

zakázaný, někteří dokonce uváděli, že doma nemají ani televizor a že s dětmi tráví čas úplně jinak. Samozřejmě nesmíme zapomenout na nejčastěji uváděnou aplikaci – YouTube. U této aplikace se vyskytovaly často poznámky, že děti ji znají jako „pohádky“ a dívají se na ně třeba jen ráno při snídani – to můžeme považovat za ranní rituály, které dle psychologů dítě v předškolním věku velmi potřebuje k tomu, aby se cítilo bezpečně.

Shrnutí

Ve výzkumném šetření bylo zjišťováno, jak moc jsou dnešní dětmi předškolního věku v kontaktu s moderními technickými přístroji. Hlavním cílem bylo zjistit, do jaké míry se u těchto dětí projevuje závislostní chování. Další cíle měly zjišťovat dobu trávenou u televize, počítače a smartphonu, jak moc umí děti tyto přístroje ovládat a také to, zda rodiče dbají na to, aby byl čas strávený u televize a počítače, vyvážený s pobytem venku nebo jinými společnými aktivitami.

Pomocí nasbíraných odpovědí, které byly zpracovány do grafů, můžeme dojít k závěru, že u dětí předškolního věku ještě nedochází ve velké míře k projevům závislostního chování, ale spíše k projevům nelibosti v případě zákazu her na počítači či sledování televize jen proto, z důvodu vzdorového období, které je pro tento věk typické.

Dále jsme také zjistili, že rodiče, i když v dnešní hektické době není času nazbyt, naha o společné trávení času s dětmi je maximální. Sousta rodičů se zajímá o, aby jejich děti byly rozvíjeny po všech stránkách ať už s využitím nebo nevyužitím elektronických vymožeností. Můžeme zde vidět snahu hledat pro děti na mobilu co nejvhodnější aplikace, v televizi co nejvhodnější programy, které děti něčemu naučí, i když je zde i názor, že tyto přístroje slouží hlavně k odreagování dítěte.

Většina dětí si umí tyto přístroje sama zapnout, ovládat a přepínat. Rodiče však uvedli i to, že dětem zapínají hry a videa na telefonu či počítači, čímž samozřejmě mají kontrolu nad tím, co jejich dítě na internetu dělá. Televizi si ovšem dítě zapíná samo.

Závěr

Při výběru tématu byla rozhodujícím činitelem jeho aktuálnost. V dnešní době je toto téma čím dál více aktuálnější. Je jasné, že děti, zvláště ty předškolního a mladšího školního věku, budou v kontaktu s internetem a touto elektronikou čím dál častěji a budou jí obklopeny celý život. Proto, jak můžeme zjistit v teoretické části, by se mělo dbát na to, aby děti předškolního věku trávily čas spíše „dětskými záležitostmi“, jako je komunikace a hra s kamarády, s rodiči. Aby se socializovaly na hřišti, a ne seděly doma před televizí nebo s telefonem v ruce.

Stejně jako sociální kontakty je pro děti důležitý i pobyt venku a tím i rozvoj hrubé, motoriky, na kterou potom navazuje motorika jemná. Je důležité, aby dítě venku pobíhalo, skákalo a objevovalo svět, protože děti se učí hlavně smysly a zkušeností.

Ve výzkumném šetření bylo snahou zjistit míru závislosti dětí na televizi, telefonu a tabletu a také i to, jestli se jim rodiče snaží toto trávení času omezovat nebo ho považují za vhodně strávené volné chvíle a často k němu přistupují z důvodu odreagování dítěte a také toho, že sami mají dost povinností po příchodu z práce a na společné aktivity s dětmi už jim příliš mnoho času nezbyvá.

Můžeme však podle výsledků konstatovat, že rodiče se snaží maximálně trávit společné chvíle se svými dětmi jinými aktivitami, snaží se s nimi často komunikovat, hrát si a číst jim. Tím se snaží pro vývoj svých dětí dělat co nejvíce pozitivních věcí, jak jen je to možné.

Seznam literatury

1. HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 8071789275.
2. CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024713694.
3. KOPECKÝ, Kamil: Stručný úvod do problematiky bezpečného internetu [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/9673/STRUCNY-UVOD-DO-PROBLEMATIKY-BEZPECNEHO-INTERNETU.html/>
4. KRČMÁŘOVÁ, Barbora. Děti a online rizika: sborník studií. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 9788090492028.
5. KREJČOVÁ, Věra, Jana KARGEROVÁ a Zora SYSLOVÁ. Individualizace v mateřské škole. Praha: Portál, 2015. ISBN 9788026208129.
6. MARHOUNOVÁ, Jana a Karel NEŠPOR. Alkoholici, fetišáci a gambleři. Praha: Empatie, 1995. Společensko-vědní řada. ISBN 8090161898
7. MATĚJČEK, Zdeněk. Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 9788024708706.
8. MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, ed. Psychologie pro učitelky mateřské školy. Třetí vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 9788026209775.
9. MERTIN, Václav. Abeceda pro učitelky mateřských škol. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788074789236.
10. NEŠPOR, Karel. Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby. Vyd. 4., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788073679088.

11. PROVÁZKOVÁ STOLINSKÁ, Dominika. Polytechnické vzdělávání v prostředí mateřské školy. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 9788024447353.
12. PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy. Praha: Portál, 2013. ISBN 9788026204954.
13. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 1995. ISBN 8071780294.
14. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. *MŠMT* [online]. 2017 [cit. 2018-04-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1>
15. SUCHÁNKOVÁ, Eliška. Hra a její využití v předškolním vzdělávání. Praha: Portál, 2014. ISBN 9788026206989.
16. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. Přehled vývojové psychologie. 2. nezm. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 8024406292.
17. ŠMELOVÁ, Eva, Martina FASNEROVÁ a Jitka PETROVÁ. Univerzitní mateřská škola a její specifika v oblasti předškolního vzdělávání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 9788024438771.
18. ŠMELOVÁ, Eva. Bezvýhradná akceptace ve výchově dítěte. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 9788024442174.
19. ŠMELOVÁ, Eva. Individualizace ve výchově a vzdělávání dětí předškolního věku. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 9788024451152.
20. ŠULOVÁ, Lenka. Raný psychický vývoj dítěte. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 8024608774.
21. THOROVÁ, Kateřina. Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt. Praha: Portál, 2015. ISBN 9788026207146.

22. VACEK, Jaroslav. Identifikace a řešení rizik spojených s hraním hazardních her: příručka pro obce a jejich zastupitele. Praha: Úřad vlády České republiky, c2014. Metodika (Úřad vlády České republiky). ISBN 9788074401022.

Seznam grafů

Graf 1 – jakou dobu denně tráví vaše dítě před televizí?	26
graf 2 – jakou dobu denně tráví vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?	27
graf 3 – respektuje dítě vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů? (například když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)	28
graf 4 – jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (utnete činnost, vypnete.).....	29
graf 5 – dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?.....	30
graf 6 – přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v tv dítěti pustíte?	31
graf 7 – dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyřádění, ...) vyvážený?	32
graf 8 – kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?	33
graf 9 – má vaše dítě ve školce, kterou navštěvuje, přístup k televizi, počítači, tabletu?	34
graf 10 – umí vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. Ovládá je?	35
graf 11 – jaký je váš názor na používání tabletů a počítačů při výchově a vzdělávání v předškolním věku (používání v mš)?	36
graf 12 – jaký je věk vašeho dítěte?	39
graf 13 – umí vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. Ovládá je? (ve věku 0-4 roky.)	40
graf 14 – umí vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. Ovládá je? (ve věku 5-6 let.)	41

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě před televizí?	26
Tabulka 2 – Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?	27
Tabulka 3 – Respektuje dítě vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů? (Například když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)	28
Tabulka 4 – Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)	29
Tabulka 5 – Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?	30
Tabulka 6 – Přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v TV dítěti pustíte?	31
Tabulka 7 – Dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyrábění, ...) vyvážený?	32
Tabulka 8 – Kolik hodin průměrně denně strávíte společnou aktivitou, prací, zábavou, komunikací?	33
Tabulka 9 – Má Vaše dítě ve školce, kterou navštěvuje, přístup k televizi, počítači, tabletu?	34
Tabulka 10 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je?	35
Tabulka 11 – Jaký je váš názor na používání tabletů a počítačů při výchově a vzdělávání v předškolním věku (používání v MŠ)?	36
Tabulka 12 – Zná vaše dítě nějaké aplikace na telefonech/tabletech/počítačích? Jaké?	37
Tabulka 13 – Jaký je věk Vašeho dítěte?	39
Tabulka 14 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 0-4 roky.)	40
Tabulka 15 – Umí Vaše dítě samo zapnout, vypnout přístroje, tj. ovládá je? (ve věku 5-6 let.).....	41

Přílohy

Dotazník

Dotazník pro rodiče-využívání technologií dětmi

Vážení rodiče,

jsem studentkou posledního ročníku Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Výsledky z tohoto výzkumu budou součástí mé bakalářské práce, která se zabývá závislostí dětí předškolního věku na moderní technice – telefonech, tabletech, počítačích a televizích.

Touto cestou bych Vás chtěla poprosit o pomoc vyplněním tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a data z něj budu používat výhradně já do své práce. Výsledky nebudou nikde zveřejňovány.

Věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Jakou dobu denně tráví Vaše dítě před televizí?

a) Vůbec – méně než 1 hodinu	b) 1–2 hodiny
c) 2–3 hodiny	d) 3 a více hodin

2. Jakou dobu denně tráví Vaše dítě hrou na telefonu/tabletu/počítači?

a) Vůbec – méně než 1 hodinu	b) 1–2 hodiny
c) 2–3 hodiny	d) 3 a více hodin

3. Respektuje dítě vámi nastavená pravidla ohledně užívání těchto přístrojů? (Například když skončí doba určená hraní na počítači, obejde se to bez problémů.)

a) Spíše ano	b) Spíše ne	c) Někdy ano, někdy ne

4. Jak dítě reaguje, když mu některý z těchto přístrojů zakážete? (Utnete činnost, vypnete.)

- a) Vzteká se, zkouší, ale brzy pochopí, že to k ničemu nevede a uklidní se
- b) Bere to s klidem, zabaví se jinak
- c) Je nepřičetné, vzteká se, má hysterické výlevy, nedá se uklidnit, nic jiného ho nezajímá

5. Dokáže dítě udržet pozornost i u jiné aktivity?

- a) Ano, bez problému
- b) Ano, ale jen krátce
- c) Mám problémy ho zabavit něčím jiným
- d) Jiné aktivity s ním moc neprovádíme

6. Přemýšlíte nad tím, jakou hru/program v TV dítěti pustíte?

- a) Ano, snažím se vybrat ty poučné, které děti něco naučí, ukáží
- b) Trochu ano, ale nijak to neřeším, hlavním cílem je odreagování dítěte
- c) Ne, neřeším to, dítě si pouští, co chce, televizi si přepíná samo

7. Dbáte na to, aby byl čas u elektroniky a pobyt venku nebo jiná aktivita (čtení, vyrábění) vyvážený?

- a) Ano, snažím se o převahu jiných aktivit
- b) Většinou se snažím dodržovat poměr 1:1
- c) Ne, nemáme moc času, takže dítě většinou tráví času elektroniky

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Hana Verešová
Katedra nebo ústav:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Irena Plevová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Závislost dětí předškolního věku na technických vymoženostech
Název práce v angličtině:	The addiction of preschool children on gadgets.
Anotace práce:	<p>Bakalářská práce se zabývá problematikou závislostí dětí předškolního věku na moderních technologiích – televizi, tabletu, mobilního telefonu či počítače a jejich dopadu na vývoj dítěte. Byť u dětí předškolního věku není tento trend ještě natolik rozšířen, jako u dětí staršího věku, i zde začínají být tyto moderní technologie velmi oblíbené. Ať už ze strany rodičů či dětí. Tato práce se snaží poukázat na dobu trávenou dětmi u těchto přístrojů, místo her s rodiči či pobytu venku. Praktická část se věnuje výzkumu, ve kterém pomocí dotazníku zjišťují množství takto tráveného času a míru závislostí u dětí předškolního věku.</p>
Klíčová slova:	Televize, tablet, mobilní telefon, počítač, závislost, předškolní věk, vývojová psychologie
Anotace v angličtině:	<p>My bachelor thesis is engaged in problem of addiction of preschool children to modern technologies, as TVs, tablets, self-phones or computers, and its impact on development of child. Yet, the problem of preschool children is not that extensive, as amongst the older</p>

	<p>children, but even here the modern technologies are becoming to be very popular. It does not matter if it comes from the side of parents or children. This thesis tries to point at the time that children spend on these technologies instead of playing with their parents or outside with their friends. Applicative part is putting brain to research, in which – via questionnaire – I probe the amount of time that they (children) spend on these technologies and the pole of addictions of preschool children.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Television, tablet, self-phone, computer, pre – school age, development psychology
Přílohy vázané v práci	Dotazník pro rodiče-využívání technologií dětmi
Rozsah práce	49
Jazyk práce	Český